

Pred časom je bilo tudi na področju predšolske vzgoje dejavno gibanje CINDI, ki je še vedno dejavno predvsem v programih opuščanja kajenja, zdravega načina življenja in gibanja ter v programu Svit. Ga. Majda Novak, spec. klinične psihologije je v marcu 1996 bila avtorica besedila z naslovom

12 ZLATIH PRAVIL VZGAJANJA.

Glede na to, da so otroci še vedno otroci, sem prepričana, da njene ugotovitve držijo tudi danes, zato so tu posredovane v skrajšani obliki.

1. VSI OTROCI ŽELIJO USTREČI SVOJIM STARŠEM. TO JIM LAHKO VEDNO VERJAMEMO.

Nihče od nas ne bi preživel, če se naši starši ne bi odzivali na naš jok in se ljubeče in vdano odzivali nanj. Že majhni otroci spoznajo varnost takšnega odnosa in težijo k temu, da ga vračajo in da postane odnos vzajemen.

2. VSI OTROCI ŽELIJO POSTATI DOBRI LJUDJE. TAKI SE RODIJO. V NJIHOVEM VEDENJU LAHKO PREPOZNAME ODGOVORNOST.

»Biti dober« izhaja iz prvih stikov med otroki in starši. Vendar starši kmalu zamenjamo »ljubezen in dober namen« z rezultati. »Dobri« so samo odličnjaki, tisti, ki so pridni... Smo res pozabili, da je vsak otrok »dober« na svoj način? Da so otrokovi dosežki drobni koraki v razvoju? Da ne pomočijo postelje »za nalašč« ampak zato, ker se zelo trudijo, pa jim ne uspe? Da ne zamažejo hlač namerno ampak so morali preizkusiti kako globoka je luža? Premislimo, preden otroku z besedo ali dejanjem zamajemo njegovo podobo.

3. OTROCI NAJBOLJ POTREBUJEJO TO, DA Z NJIMI UŽIVAMO, NE LE DA JIH VZGAJAMO.

Se še spomnimo najlepših trenutkov našega otroštva? Je bilo to takrat, ko smo bili soudeleženi in iskreno vpleteni v družinski potep, srečanje, piknik, domače delo? Tudi sedaj lahko uživamo, če v odnos z otrokom vnesemo svoje osebne potrebe, ko ni vse podrejeno le služenju otroku. Lepo bi bilo, če bi bilo čim manj trenutkov, ko bi iskali napake in čim več takšnih, ki bi se jih z veseljem spominjali mi in otroci.

4. VSI STARŠI SKUŠAJO RAZVESELJEVATI SVOJE OTROKE. VSI STARŠI ŽELIJO BITI DOBRI STARŠI.

In v svoji dobroti otrokom nakupujemo stvari, ki jih sploh ne potrebujejo. Igrača ni pri otroku vredna nič, če si ne bomo vzeli tudi časa, da bi se skupaj igrali. Za to pa se bomo lahko odločili, ko bomo znali poskrbeti tudi zase, za svoje želje in potrebe. Resničen dar pride iz polnosti in ne iz pritrgovanja.

5. VSI OTROCI IMAJO SVOJE POMEMBNE RAZLOGE ZA SVOJE VEDENJE.

Če imate vsaj enega otroka in je ta star vsaj tri leta, ste se gotovo že srečali s prvim obdobjem treme. »Ne« postane beseda stalnica v otrokovem besednjaku, mi pa si belimo glavo, kaj ga je vendar pičilo čez noč. Z otrokom ni nič narobe, pa tudi z nami ne. Otrok je postal toliko samostojen, da se skuša nekaterih reči lotiti po svoje. Preden se odzovemo na otrokovo vedenje upoštevajmo razloge za takšno obnašanje. Z ljubeznijo in odločnostjo pokažimo otroku kaj je zanj dobro.

DRUGAČE PA JE Z RAZLOGI, KI SO SPREMENILI OTROKOVO VEDENJE.

Če otroka boli trebušček vsakokrat, ko ga zapuščamo v vrtcu, če bruha, ko pride ponedeljek, če... Pomislimo, če smo otroku namenili dovolj časa, če je v naših odnosih s partnerjem vse v redu, če v naši družini prisoten alkohol, kričanje, nasilje... Vse to se lahko odraža v fizičnih težavah pri naših otrocih.

6. OTROK POTREBUJE JASNO SLIKO IN VEDENJE O SVOJIH STARŠIH IN VZGOJITELJIH, KAKŠNI SO: DA SO BESEDE POVEZANE Z DEJANJI, DA NI NIČ SKRITEGA IN ZAIGRANEGA.

Otroku ni potrebno ničesar prikrivati. Če mu na njemu primeren način razložimo kaj se dogaja in kako se počutimo, bomo s tem otroka razbremenili. V nasprotnem primeru bo otrok krivil sebe za našo žalost, slabo voljo ali še kaj več.

Otrok bo razvil samospoštovanje, če bo občutil, da starši in vzgojitelji spoštujemo sebe. Otrok se bo držal dogovorov, če se jih bomo držali tudi mi.

7. PRAVO VZGOJO VODIJO: VZAJEMNA LJUBEZEN, PRIMER IN VZOR TER POUČEVANJE.

Otrok lahko sprejme, sledi in verjame le vzoru, ki je jasen, odkrit, nedvoumen, uglašen med besedami in dejanji. Otrokom ne govorimo besed, ki jih ne bi izrekli

sebi, besed, ki sploh niso res in se le odraz kritičnega trenutka. Je res:»Nikoli te nočem videti!«? Bi rekli sebi:»Neumen sem!«?

8. POUČEVANJE SE MORA UKVARJATI Z OTROKOVIM VEDENJEM, NE PA Z NJEGOVO CELOVITO OSEBNOSTJO.

Ko otrok naredi kaj narobe, si vzemimo toliko časa, da mu na njegov način povemo, kaj je naredil narobe in kako lahko to popravi. Ne moremo ga imeti za »neumnega, bedastega...«. Povejmo mu, kaj nam ni všeč. Nam na ljubo bo otrok napako popravil, saj nas ima rad in mi njega.

9. POHVALE OB DOSEŽKIH IN AKTIVNOSTIH SO BOLJŠI PRIPOMOČEK ZA POUČEVANJE KOT KAZNI.

Tudi, ko gre vse narobe, lahko poiščemo nekaj, kaj je vredno pohvaliti in bo dobra vzpodbuda za nadaljnje delo. Kritika in kazen zavirata aktivnost in željo po delu. Boste izbrali:

»Veš, rada te imam. To si naredil narobe. Popraviš lahko tako...«

ali

»Ti si lump! Kako si neumen! Sploh ne poslušáš, same neumnosti ti gredo po glavi...«

10. OPAZITI IN SPOŠTOVATI JE POTREBNO, KADAR OTROK NAPRAVI KAJ ZA NAS.

Otroka lahko zgodaj navajamo na to, da ima vsak v družini svoje dolžnosti. Naročimo mu, da opravi malenkost. S tem ga odvrnemo od nečesa, kar bi rad počel. Prav je, da opazimo, da je izpolnil našo prošnjo ali zahtevo ter se mu zahvalimo. Ko starejši otrok poskrbi za mlajšega, s tem delno razbremeni tudi nas. Prav je, da se to ne dogaja prepogosto in da otroka za to, da je prevzel našo vlogo, pohvalimo.

11. STARŠI MORAMO OTROKOM POSTAVLJATI OMEJITVE IN OKVIRE. VENDAR NI TREBA PRIČAKOVATI, DA SE BODO OTROCI Z NJIMI STRINJALI IN JIH Z LAHKOTO SPREJEMALI.

Otroci se počutijo ob omejitvah razočarane, jezne. Dobra plat tega je, da spoznajo svoja čustva, se z njimi naučijo živeti, poiščejo možnosti izvedljivega v okviru novih meja...

Predhodna pretirano stroga kaznovalna vzgoja je za seboj potegnila novo gibanje za svobodno vzgojo, ki pa ravno tako kot prejšnja ni obrodila pričakovanih rezultatov. Danes se uveljavlja mnenje, da so omejitve v resnici otrokova potreba in da je postavljanje smiselnih omejitev otroku zahtevna in neobhodna naloga staršev.

12. STARŠI MORAMO OTROKOM POSTAVLJENE OMEJITVE ŠIRITI IN PRILAGAJATI V SKLADU Z NJIHOVO PSIHIČNO STAROSTJO IN ZMOŽNOSTJO.

Otrok s starostjo zmore vedno več narediti sam in prav je, da ga pri njegovi samostojnosti podpiramo in mu širimo meje dovoljenega. Seveda nas skrbi, kako bo šel sam čez cesto, a mu to dovolimo, ko ugotovimo, da bo temu varno kos.

Neosnovani so naši strahovi, če se bojimo, da se bo otroku kaj zgodilo, če ga ne bomo imeli ves čas pod nadzorom. Takrat si lahko pomagamo s pogajanjem. Meja, ki jo sprejmeta oba z otrokom, mora biti spoštovana z obeh strani, v nasprotnem primeru bo potrebno ponovno preverjanje meje. Strpni pogovor za doseg uveljavljanja svoje želje in doseganja soglasja z okoljem so dober način za doseg notranjega ravnovesja.

Avtorica nasvete zaključuje z mislijo:

»Morda boste ob razmišljanju, opazovanju, prepoznavanju sebe in svojih dejanj našli trinajsto zlato misel. Za srečo naših otrok.«

Sama pa dodajam, da iskreno verjamem, da se vsi starši po svojih najboljših močeh trudimo pripraviti naše otroke za življenje. Tudi vi, ki ste prebrali ta prispevek, ste zagotovo med njimi.

Prispevek pripravila:
Darja Govednik, dipl. vzg.